

Poučevanje na daljavo s primeri učnih situacij/sklopov

Uvod

Poučevanje na daljavo, s katerim smo to jesen ponovno soočeni, ima nekatere skupne lastnosti s poučevanjem v živo v razredu, hkrati pa mnogo posebnosti. Zato je treba najprej premisliti, kako bo to poučevanje sploh potekalo na ravni šole in šele potem na ravni razreda. Gre za vprašanje, ali bo pouk na daljavo potekal po urniku, ali pa bo komunikacija sledila drugim načinom, o katerih se dogovorijo učitelji na ravni šole. Zato primeri poučevanja že zaradi tega niso prenosljivi na vsako šolo in ne zajemajo vseh možnih vidikov.

Pri delu na daljavo je treba upoštevati vse etape učnega procesa od motiviranosti, preko obravnave nove snovi do preverjanja in ocenjevanja, poleg tega pa je treba učence vključiti tudi v vrstniško učenje in sodelovanje, samovrednotenje dela ipd. Pomembno vprašanje je tudi, kolikšen del pouka na daljavo bo v živo preko videokonferenc ali drugih oblik (npr. istočasno delo na dokumentih, v različnih aplikacijah, ki to omogočajo), in kolikšen del bo nesočasen, npr. samostojno delo učencev oz. dijakov, povratno informiranje ipd. Poleg tega je treba razmisliti še o (povzeto po int. gradivu Marize Skvarč in sod.):

- Na katerih aktivnostih, ki jih bodo izvajali učenci, bo poudarek. Kaj bodo učenci počeli oz. kaj od tega je ključno?
- Kako bo učitelj podajal navodila za delo? Kako bo vedel, da so učenci razumeli navodila?
- Kako bo učitelj vedel, kako uspešni so učenci pri samostojnem učenju? Kateri dokazi bodo nastajali pri učenju na daljavo?
- Kako pogosto in kako bodo učenci dobivali kakovostno povratno informacijo?
- Kako bo učitelj zagotavljal oz. spodbujal komuniciranje in sodelovanje med učenci (sodelovalno učenje, medvrstniška povratna informacija, medvrstniška pomoč)?
- Katere vire (tiskane in digitalne) in gradiva bo uporabil pri pripravi na pouk? Katere vire in gradiva bodo uporabljali učenci pri samostojnem učenju?

V tem smislu sta nastala tudi priložena primera, ki se osredotočata na delo na daljavo zlasti ob uporabi i-učbenikov za 8. in 9. razred OŠ ter tudi vključevanje gradiva, ki ga naredi sam učitelj ali pa je prosto dostopno na spletu. Pomembno je še poudariti, da sta uporaba oz. vključevanje omenjenega gradiva odvisna od tega, katera orodja (digitalna okolja, programe oz. aplikacije) bo učitelj uporabil, kdaj in za kaj. Naj dodamo, da lahko učitelj v poučevanje na daljavo vključuje tudi tiskane učbenike, kar pogosto spregledamo in se osredotočamo (samo) na digitalne vire. Velja pa poudariti, da je potrebno dobro premisliti, kaj je pri delu na daljavo ključno, kako lahko stvari poenostavimo in delo naredimo obvladljivo tudi na daljši rok.

Poučevanje na daljavo lahko poteka preko enega samega digitalnega okolja (npr. spletne učilnice (Moodle ali Mahara, MS orodij ipd.) ali pa s kombinacijo različnih aplikacij, ki podpirajo posamezne dejavnosti (npr. delitev vsebine preko izbrane aplikacije (za usvajanje ciljev, ugotavljanje predznanja ali preverjanje (npr. v obliki kviza), orodij za ocenjevanje ipd.). Možnosti je zelo veliko. Zato naj učitelj uporablja tista orodja, ki jih najbolj obvlada oz. tista, ki omogočajo uspešno delo v vseh fazah pouka in (hkrati) omogočajo različne dejavnosti za dijake. Dosedanje izkušnje kažejo, da je tudi pri poučevanju zelo pomembna motiviranost, ki jo lahko mdr. krepimo z raznolikimi dejavnostmi.

Primeri učnih situacij

9. razred: Alpske pokrajine

Cilji iz učnega načrta:

2.3 Alpske pokrajine; Visokogorja in alpske kraške planote; Alpske doline in kotline	Učenec: <ul style="list-style-type: none">- na zemljevidu omeji in razdeli pokrajine slovenskega alpskega sveta,- ovrednoti pomembne reke glede na vodnatost in možnosti izrabe vode,- na primeru Karavanškega predora analizira pomembnost prometne povezave med državama,- opiše primere prizadevanj in ukrepov za ohranjanje naravne in kulturne dediščine,- <i>ob izbranem primeru razloži medsebojni vpliv reliefa, podnebja, rastlinstva in vodovja na gospodarstvo in življenje ljudi alpskih pokrajin.</i>
---	--

Didaktična priporočila

Za realizacijo ciljev tega sklopa pri poučevanju na daljavo lahko učitelj predvidi uporabo i-učbenika (<https://eucbeniki.sio.si/geo9/2634/index7.html> od str. 129 do str. 144). Predlagamo združitev ciljev, ki se nanašajo na omejitve pokrajin in površje ter ciljev, ki se nanašajo na podnebje in rastlinstvo. Če se odločimo za takšen način, je treba načrtovati delo na tedenski ravni, saj cilji presegajo obseg ene ure. Možna izvedba je v obliki videokonference na začetku, samostojnega dela ob i-učbeniku in oddajo dokazil v izbrani aplikaciji in zaključna videokonferenca s splošno povratno informacijo. Učitelj naj pri tem skuša upoštevati tudi naslednje:

- kaj in kako naj sporoči učencem oz. učencu o znanju in o učenju
- kaj naj učitelj (sošolec, starš ...) učenca vpraša o rezultatih in dokazilih,
- kako naj učitelj učenca podpre za nadaljnje delo,
- kaj bo (naj bi) učenec naredil, da bo vedel oz. znal več, bolje in se učinkoviteje učil.

Gradivo v učbeniku omogoča realizacijo izbranih ciljev (označeno z modro barvo), saj je veliko število za vaje in preverjanje znanja. Učenec naj ob tem načinu dela predloži dokaze o opravljenem delu (npr. zapis o lastnem razmisleku, zajem zaslonske slike izpolnjene strani v i-učbeniku, samoevalvacijo naučenega ob kriterijih učitelja ipd.). Učitelj lahko pripravi tudi svoje gradivo in ga posreduje učencem za katerikoli fazo učnega procesa (ponovitev, obravnava nove snovi, vaje in utrjevanje ...). Priporočamo tudi načrtovanje izbrane aktivnosti za sodelovalno učenje učencev, da le-ti skupaj (v skupinah) opravijo kakšno dejavnost (Googlovi dokumenti, Padlet, Linoit, Ideabords idr.). Učitelj si lahko pri izbiri nalog za utrjevanje in

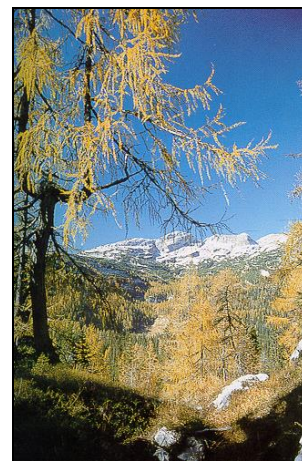
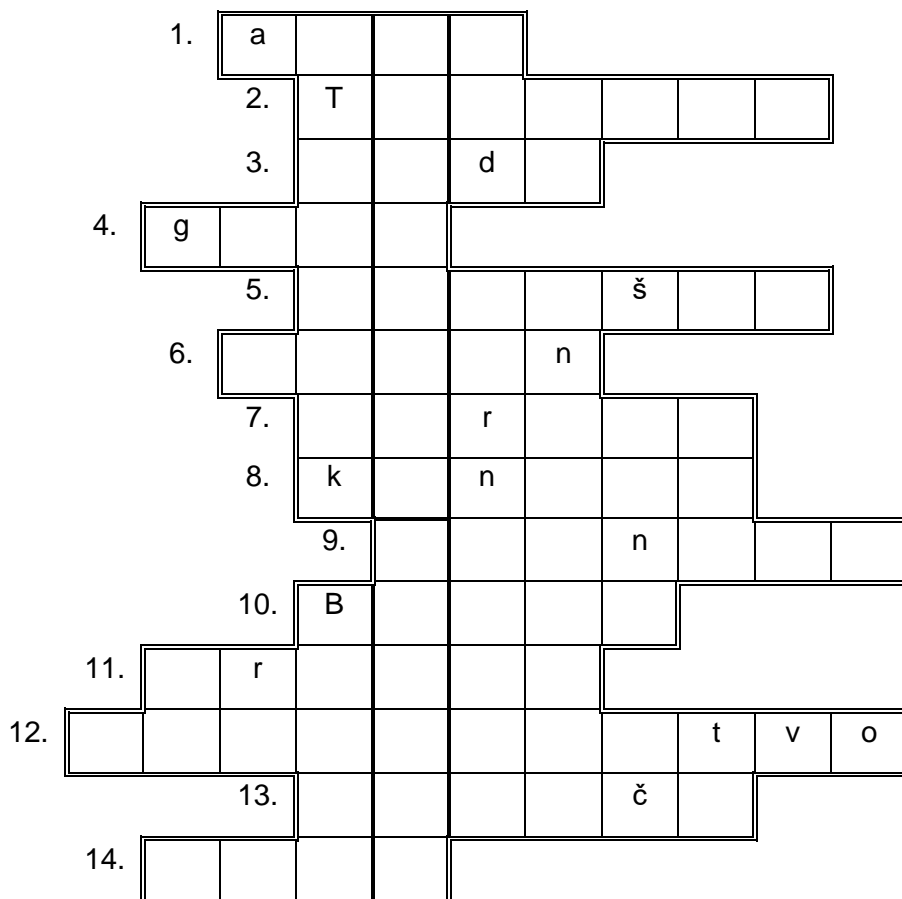
preverjanje znanja pomaga tudi z banko nalog, ki jih hrani RIC (<https://bankanalog.ric.si>). Enako velja tudi za druge teme oz. sklope.

Dodatno gradivo (Borut Stojilkovič): <https://prezi.com/1noplaxmlyh/alpske-pokrajine-delitev-podnebje-in-relief/>

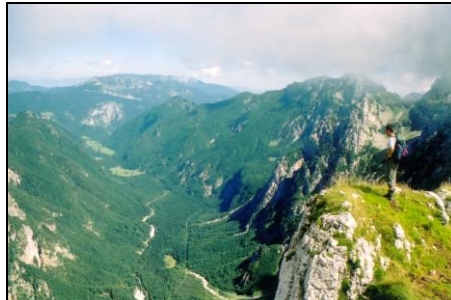
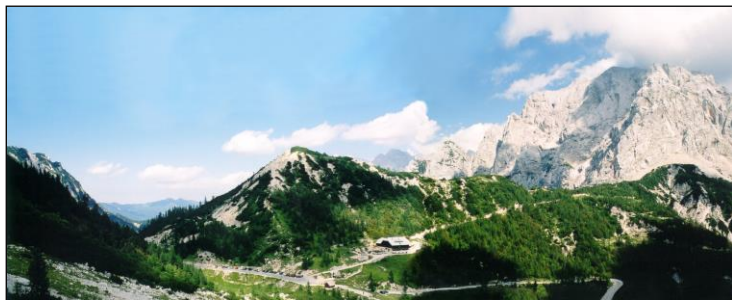
Priloga: Vaje za utrjevanje

Za vajo!

1. Visokogorski svet; svet nad gozdno mejo.
2. Najvišji vrh Julijskih Alp in Slovenije.
3. Značilen kraški pojav na Kaninu, uravnava, planota.
4. Prikaz podatkov, npr. klimogram.
5. Gruščant kamninski drobir pod gorskimi vrhovi.
6. Vintgar, soteska; po navadi ozka prebojna struga.
7. Ledeniški nanos, gradivo.
8. Z ledeniško erozijo nastala polzaprta kotanja.
9. Dolina, ki se v zgornjem delu imenuje Tamar.
10. Kraj v zgornji Soški dolini oz. kotlini, ki ima v povprečju 2634 mm padavin in srednjo letno temperaturo 9,3°C.
11. Prehod iz ene alpske doline v drugo.
12. Visokogorsko pašništvo.
13. Eno najhladnejših naselij v zgornji Savski dolini.
14. TNP; Triglavski narodni... (varovanje narave).

Kateri kraji in pokrajine so na slikah? (Foto: A. Polšak)

Eden najbolj znanih prelazov v Julijskih Alpah v Sloveniji je

Ledeniško preoblikovana alpska dolina z imenom

Smučišče in planšarska

Znano smučišče severno od Ljubljanske kotline je

8. razred: Južna Afrika

Cilji iz učnega načrta:

1.6 Južna Afrika	Učenec: <ul style="list-style-type: none">- ob zemljevidu opredeli obseg južne Afrike,- primerja pokrajine južne Afrike s pokrajinami podobne geografske širine severno od ekvatorja,- prepozna in razume politiko rasnega razlikovanja in njen vpliv tega na družbeni razvoj,- <i>analizira dejavnike, ki so vplivali na priseljevanje evropskega prebivalstva, in vpliv njihovega gospodarjenja na spreminjanje pokrajin s posebnim poudarkom na izkoriščanju naravnih bogastev.</i>
-------------------------	--

Didaktična priporočila

Za realizacijo ciljev tega sklopa pri poučevanju na daljavo lahko učitelj predvidi uporabo i-učbenika za geografijo v 8. razredu <https://eucbeniki.sio.si/geo8/index.html> (od str. 36 do str. 42).

Če se odločimo za takšen način, gre za delo na tedenski ravni, saj cilji presegajo obseg ene ure. Možna izvedba je v obliki videokonference na začetku, samostojnega dela ob i-učbeniku in oddajo dokazil v izbrani aplikaciji in zaključna videokonferenca s splošno povratno informacijo. Videokonferenco je možno tudi izpustiti, zlasti glede na delo v predhodnem obdobju (obravnavo drugih regij Afrike). V tem primeru gre za več samostojnega dela učencev, kjer pa tudi ne sme manjkati ustrezna komunikacija z učiteljem (navodila za delo in dokazila o učenju oz. naučenem).

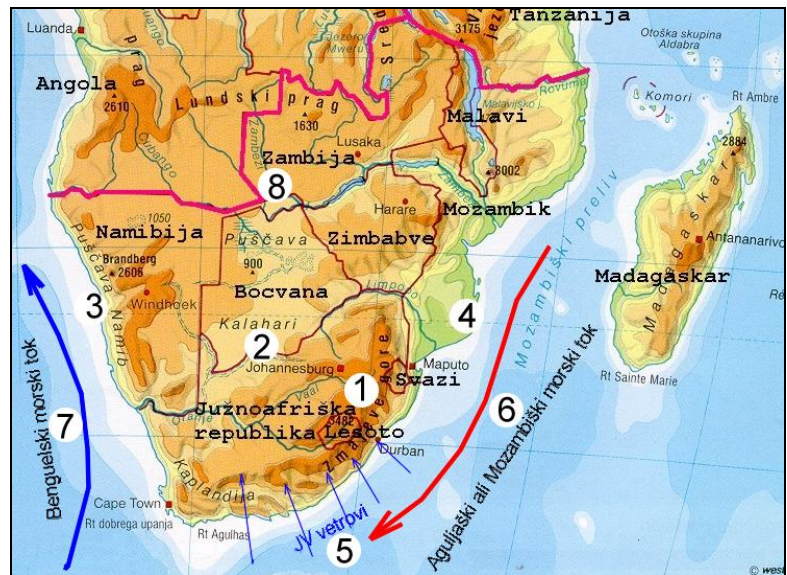
Gradivo v i-učbeniku omogoča realizacijo izbranih ciljev, saj je veliko vaj za utrjevanje in preverjanje znanja. Učenec naj ob tem načinu dela predloži dokaze o opravljenem delu (npr. zapis o lastnem razmisleku, zajem zaslonske slike izpolnjene strani v i-učbeniku, samoevalvacijo naučenega ob kriterijih učitelja ali skupno postavljenih kriterijih ipd.). Učitelj lahko pripravi tudi svoje gradivo in ga posreduje učencem za katerikoli fazo učnega procesa (ponovitev, obravnava nove snovi, vaje in utrjevanje ...). Priporočamo tudi načrtovanje izbrane aktivnosti za sodelovalno učenje učencev, da le-ti skupaj (v skupinah) opravijo kakšno dejavnost (Googlovi dokumenti, Padlet, Linoit, Ideabords idr.).

Priloga: Delovni list za učence

Južna Afrika – naravne poteze

Omejitev:

- to je svet J od reke Zambezi; obsega J _____ višavje,
- 4,5 milj. km², 171,6 milj. prebivalcev (2018),
- države: J _____ a _____ r _____, Mo _____, Na _____, Bo _____, Za _____, Zi _____, Ma _____, Sv _____, Le _____, Ma _____.

Vir slike: Atlas za OŠ. MK, Ljubljana.

Relief:

- višavje je na robu dvignjeno, v sredi je zaostajalo v dvigovanju,
- robni deli na J (1) Zm _____ in Kaapske gore) so precej visoki (do 3000 m), vmes pa so u _____ (karooji),
- osrednji del pripada 2 _____ kotanji,
- višavje je zgrajeno iz magmatskih in drugih paleozojskih kamnin, v kalaharijski kotanji so čez še vetrne peščene nasipine,
- ob obali je priobalni nižinski pas (pod višavji ozek, širši v 3 N _____ in 4 M _____ (na J, mokrotna tla).

Podnebje.

Padavine:

- padavine prinašajo 5 _____ (oktober – januar), na količino vpliva še nadmorska višina ter topli 6 _____ in hladen 7 _____ morský tok,
- privetrne strani dobijo _____ padavin kot odvetrne, nasploh pa te padajo proti SZ; na privetrni strani je 1000 – 2000 mm padavin, v zgornji dolini 8 _____ Za _____ pa 400 mm.

Temperature:

- so zmerne,
- v S Zimbabveju 12 – 25 °C,
- ob _____ obali je bolj hladno kot _____ (indijski),
- na J se pojavi sr _____ podnebje (padavine p _____).

Rastlinstvo:

- g _____ d,
- savane (veld – tr _____ vegetacija).

Slika: Savansko rastlinstvo v JAR.
Foto: A. Polšak